

עלון בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש לואיס וגבי וייספלד | שבט תשע"ה | פברואר 2015

חזרות ולצ'כונים

❖ **פרופ' ליאת איילון** נבחרה כחברה ב-GYA (Global Young Academy). האקדמיה הצעירה משמשת כקולם של המדענים הצעירים ברחבי העולם ושמה לה למטרה להעצים ולגייס מדענים צעירים כדי לסייע למדענים הנמצאים בשלבי הקריירה המוקדמים. פרטים נוספים ניתן למצוא באתר

❖ **ד"ר ליאת כץ – בן-עמי זכתה בפרס ע"ש פרופ' אורה גילבר לעבודת דוקטורט מצטיינת בפסיכו-אונקולוגיה, מצבי לחץ וטראומה לשנת תשע"ד.** הפרס ניתן לה על עבודתה שעסקה בנושא "השפעת המודעות למוות על נטילת סיכונים: תפקידן של תפיסות עולם תרבותיות". העבודה נכתבה בהנחייתה של **פרופ' אורית טאובמן – בן-ארי**. במסגרת טכס הענקת הפרס שהתקיים בדצמבר 2014, התכבדה ליאת ונשאה דברים בהם הציגה מחקר אחד מתוך עבודתה.

❖ **בכינוס הארצי ה-18 של העובדים הסוציאליים שהתקיים בנובמבר 2014 הוענקו אותות הוקרה לסטודנטים ולבוגרי ביה"ס:** אות הוקרה ע"ש עו"ס אמי גבעולי-לזין ז"ל לעובד סוציאלי צעיר במקצוע הוענק לעו"ס מאיה ארונין, סטודנטית במגמת פיתוח קהילתי וארגוני לתואר שני שאחראית במסגרת עבודתה על תחום העצמת נשים ומנהלת את מרכז נב"ל (נשים בדרך לשינוי) בפתח-תקווה. אות הוקרה ע"ש עו"ס ד"ר מרים הופרט ז"ל לייזמות וחדשנות מקצועיים הוענק לצוות חמשת מרכזי החוסן עוטף עזה בהם עובדים גם סטודנטים של ביה"ס וכן לעו"ס כוכי שלמה, מנהלת מרכז חוסן במ"א חוף אשקלון שסיימה את לימודי התואר השני במגמת פיתוח קהילתי וארגוני בשנה"ל תשע"ד. אות הוקרה ע"ש עו"ס יעל גלעד ז"ל על תרומה לחוסנם של הפרט והקהילה במצבי משבר וחירום ניתן לצוות העובדים הסוציאליים של השירות הסוציאלי בבי"ח 'ברזילי' באשקלון בו עובדות גם עו"ס בת שבע אילוז ועו"ס רותית משה שסיימו את לימודי התואר השני במגמת שיקום ובריאות בשנה"ל תשע"ד.

❖ **ד"ר דניאל וויסהוט** משמש כמנהל הכנס המדעי ה-7 להנחיה וטיפול קבוצתי שיתקיים ביולי 2015 ויעסוק בנושא **"קבוצות וזהויות"**. פרטים נוספים על הכנס ניתן למצוא באתר הכנס.

צהר ראש בית הספר

דו"חות רבים של עמותות ומוסדות שונים התפרסמו בתקופה האחרונה והתייחסו לאי-השוויון שהולך ומחריף בחברה הישראלית. תפקיד חשוב ומשמעותי יש לנו כעובדים סוציאליים במתן מענה לאוכלוסיות נזקקות רבות כמו ילדים בסיכון, בעלי המוגבלויות, אוכלוסיות בעוני, ומהגרי עבודה. במקביל, גם העובדים הסוציאליים ממשיכים לנהל מאבק על מנת לשפר את תנאי העסקתם. הדיווחים בהדמנויות שונות בתקשורת על הפרטת עבודתם של העו"סים, המדגישים את השכר הנמוך, את השחיקה הנפשית את העומס הרב והחשיפה לאיומים ואלימות נגד העובדים, הופכים את עבודתם של העובדים הסוציאליים למורכבת יותר ויותר.

ימים אלו ימי בחירות, הם ימים סוערים גם מבחינה חברתית וכלכלית. לראייה הפיטוריים האחרונים של עובדים רבים ממפעלים שונים בפריפריות. מטבע הדברים בתקופה זו, המפלגות השונות מתייחסות גם לנושא החברתי ולפערים הכלכליים. אני מקווה שגם לאחר הבחירות תשכיל המפלגה הנבחרת, תהיה אשר תהיה, להשקיע יותר בנושאים אלו, ולהגן גם על העובדים הסוציאליים, לאור ההבנה שהחוסן החברתי והכלכלי של המדינה בעל חשיבות רבה כמו החוסן הביטחוני.

אנו כביה"ס לעבודה סוציאלית מנסים לתת ביטוי לסוגיות השונות במציאות הישראלית באמצעות בצוע מחקרים המסייעים למקבלי ההחלטות, מעורבות בוועדות ציבוריות, קיום ימי עיון, כנסים ועדכון מתמיד של תכנית הלימודים. בגיליון זה אנו שמחים להמשיך ולשתף אתכם בחלק מהפעילות הזו. בתקווה לימים שקטים ושלוים.

רות דקל

פרופ' אורית טאובמן – בן-ארי וד"ר שירלי בן-שלמה זכו במענק מהקרן הלאומית

למדע (ISF) לשלוש שנים למחקר בנושא: **מסלולי התפתחות של בריאות נפשית וצמיחה**

אישית בקרב נשים בטיפול פריון. המחקר שנערך בשיתוף פעולה עם חוקרים מבית הספר לרפואה באוניברסיטת תל-אביב הוא מחקר אורך, פורץ דרך, בשלושה היבטים: הראשון, היותו מחקר אורך שעוקב אחרי נשים בטיפול פריון לאורך שלוש נקודות זמן: בתחילת טיפולי הפריון, בטרימסטר הראשון להריון ובטרימסטר השלישי להריון. השני, ההתמקדות בנשים עם הגעתן למרפאת הפריון, שלב שעד כה לא נבחן במחקרים שנערכו בארץ ובעולם. לבסוף, ייחודו של המחקר בכך שבניגוד למחקרים קודמים שהתמקדו בעיקר בהיבטים של מצוקה נפשית, המחקר הנוכחי מתמקד בהיבטים החיוביים של משאבי האשה והתמודדותה עם טיפולי הפריון.

פרופ' נחמי באום זכתה בשנה האחרונה בארבעה מענקי מחקר: מענק מהמכון הלאומי לחקר שירותי הבריאות ומדיניות הבריאות בנושא: **"התמודדות עם אי-שוויון בבריאות ובנגישות לשירותי בריאות מנקודת מבטם של חולים"**. המחקר נעשה בשיתוף עם מר ישי קום, עו"ס ראשי בקופת חולים מאוחדת, גב' חני שליט, עו"ס ראשית בקופת חולים כללית ומלכה פרגר, עו"ס ראשית במשרד הבריאות. מטרת המחקר לבחון כיצד מסבירים חולים השייכים לקבוצות מיעוט אתני/תרבותי או למעמד סוציו-אקונומי נמוך את מצבם הבריאותי ואת נגישותם המוגבלת לשירותי הבריאות, ומה לדעתם יאפשר לסגור את הפערים הקיימים כיום. מענק מחקר נוסף ממשרד הרווחה שמטרתו לבחון לראשונה **מהו מקומו ותפקידו של הסיוע החומרי בעבודת העובד הסוציאלי במחלקות לשירותים חברתיים**. המחקר ינסה למפות מהם השיקולים המנחים עו"סים בהמלצותיהם לסיוע חומרי ועד כמה ובאיזה אופן מהווה הסיוע החומרי מרכיב המקדם את אפקטיביות ההתערבות של העו"ס עם הפרט או המשפחה מנקודת מבטם של העובדים והמנהלים. מענק מחקר שלישי התקבל מקופת חולים מאוחדת במטרה להעריך הכשרה שנבנתה לעובדים סוציאליים במערכת הבריאות בנושא: **התמודדות עם האובדן שבמחלה כרונית**. תכנית ההכשרה התמקדה בהיבטים הרגשיים שמתלווים למחלה כרונית תוך הדגשת חוויית האובדן ותהליך ההתאבלות שעל האדם ומשפחתו לעבור על מנת לקבל את המחלה. מחקר ההערכה התבסס על מתודולוגיה המשלבת מחקר כמותני עם מחקר איכותני, במטרה למדוד את השינוי בידע, במיומנויות וביכולת העובדים לסייע לחולים להתמודד עם חוויית האובדן. מענק מחקר נוסף בשותפות עם ד"ר שירלי בן שלמה, התקבל ממשרד הרווחה כמפורט להלן.

פרופ' נחמי באום וד"ר שירלי בן-שלמה זכו במענק של שירות המבחן למבוגרים במשרד הרווחה והשירותים החברתיים למחקר בנושא **הערכה של תכנית התערבות טיפולית באמצעות בעלי חיים, בהורים מתעללים וילדיהם המטופלים במסגרת שירות המבחן**. המחקר משלב בין שיטות מחקר כמותיות ואיכותניות ובוחן מאפיינים התנהגותיים ורגשיים של הורים מתעללים לפני ההתערבות הטיפולית ואחריה.

ד"ר איילת מקרוס פרסמה פרק בספר "Empowering Organizations through Corporate Social Responsibility" העוסק בקשרי עסקים-קהילה **Corporate Social Responsibility: Practice Models for Building Business-Community Collaborations**. הפרק מציג ארבעה מודלים שפותחו ליצירת קשרי עסקים-קהילה בין חברות עסקיות לבין ארגונים חברתיים. המודלים מותאמים למבנים ארגוניים שונים ומציגים את היתרונות והחסרונות של התערבות בכל מודל, כך שאנשי מקצוע היוצרים שותפויות כאלו יכולים להתערב באופן מקצועי ושיטתי בהתאם לצרכי הארגונים בהם הם עובדים. הספר מתפרסם בהוצאת IGI Global.

פרופ' משה הלוי ספירו פרסם פרק בספר: "Answering a Question with a Question: Contemporary Psychoanalysis and Jewish Thought (Volume II)". הפרק עוסק בנושא: **"The 'Coat of Many Colors' as Linking Object: A Nodal Moment in 'the Narrative of Jacob's Bereavement for Joseph'"**. הספר מתפרסם בהוצאת Academic Studies Press.

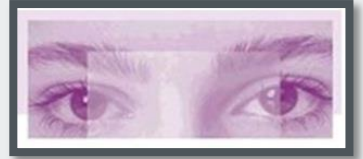
ד"ר מיקי שינדלר פרסם בכתב העת "גרונטולוגיה וגריאטריה" מאמר בנושא **"כדידותם של העובדים הסוציאליים לחוק ההגנה על חוסים"**. לעובדים סוציאליים לפי חוק ההגנה על חוסים (פקידי סעד) סמכויות משפטיות רחבות הכוללות סמכות בלעדית לפנות לבית המשפט בבקשה למתן הוראות לשם הגנה על שלום הזקן וכן סמכויות חקירה והוצאה לפועל. המאמר בוחן את האופן בו העובדים הסוציאליים מיישמים את החוק כלפי אוכלוסיית הזקנים, ובפרט את השלכות הטיפוליות שיש עליהם. הטענה המועלת במסגרת מאמר זה היא, כי לאופן בו החוק מיושם יש השלכות טיפוליות שליליות על העובדים הסוציאליים: תחושות של תסכול, השפלה, בדידות ובאופן כללי עומס נפשי רב, המונעים מחלקם לעשות שימוש בחוק או למצער גורמות לדחיית הפעלת החוק מעבר לנדרש. על כן, יש מקום להציע הסדר משפטי שייתן מענה ראוי להשלכות אלו. ההסדר המשפטי המוצע כולל מספר שינויים חקיקתיים המבוססים על הסיבות להשלכות שליליות אלו. ניתן לעיין בתקציר המלא של המאמר

[באתר כתב העת](#)

קורס בחירה לסטודנטים לתואר הראשון בנושא אלימות מינית | מרצת הקורס: עו"ס יעל לוין

הקורס התקיים במסגרת שיתוף פעולה עם מרכז הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בתל-אביב ובמימון המרכז. קורס זה הינו הראשון מסוגו המתקיים בביה"ס לעבודה סוציאלית.

אלימות מינית הינה בעיה רחבת היקף, הדורשת העלאת מודעות חברתית, חקיקה, שינוי מדיניות ציבורית ופיתוח מענים חברתיים. חשיבותה של מודעות זו הינה גדולה לאין שיעור בקרב נשות ואנשי טיפול בכלל ועובדים/ות סוציאליים/ות בפרט. עו"ס נפגשים בפרקטיקה המקצועית באופן תדיר עם התופעה של אלימות מינית; כאשר התמודדות מקצועית נאותה מחייבת רכישת ידע בסיסי באיתור, תשאול ומתן סיוע מקצועי לנפגעים/ות. הקורס אפשר מפגש תיאורטי וחוויתי של הסטודנטים/ות עם הסוגיה של אלימות מינית כבעיה חברתית. מטרת הקורס היו הרחבת הידע האישי והמקצועי של הסטודנטים/ות בנושא טראומה מינית והשלכותיה; פיתוח מודעות להקשרים החברתיים והתרבותיים של תופעות האלימות המינית; שיפור היכולת לזהות סימנים מעוררי חשד לקיומה של פגיעה מינית ומתן כלים בסיסיים להתערבות עם נפגעים/ות טראומה מינית. נושאי השיעורים כללו, בין השאר: תהליך הגדרת הבעיה של אלימות מינית כבעיה חברתית; השפעות קצרות וארוכות טווח של פגיעה מינית; טראומה מינית מתמשכת ופוסט טראומה מורכבת; סוגיות בהתערבות עם נפגעים/ות טראומה מינית; ועוד. הקורס כלל מפגשים עם מרצים/ות אורחים/ות, אשר אפשרו מפגש חיוני עם עשייה חברתית ואמנותית עכשווית, לדוגמה: מפגש עם יעל שרר – יוצרת הסרט התיעודי "כביסה מלוכלכת", שהופיע בפסטיבל דוק – אביב בשנת 2012; מפגש עם האמנית הצלמת נורית ירדן – יוצרת ספר האמן "ארוחה משפחתית"; מפגש עם עו"ס עדנה לודמיר – מנהלת מרכז "בנפשו" – מרכז טיפולי לנשים דתיות וחרדיות שחוו פגיעה מינית; ומרצים אורחים נוספים.

במסגרת הקורס "לימודי מוגבלות: בין תיאוריה לפרקטיקה" בהוראת ד"ר נצן אלמוג התקיימו:

שיתוף פעולה עם מיזם "כתיבת ערך בוויקיפדיה כמטלה אקדמית" בקורס לימודי מוגבלות

הקורס "לימודי מוגבלות: בין תיאוריה לפרקטיקה" בהנחייתה של ד"ר נצן אלמוג נלמד זו הפעם השנייה במסגרת מגמת שיקום ובריאות לתואר השני. לימודי מוגבלות הוא תחום אקדמי חדש בישראל ולכן מעט מאוד חומר קיים עליו בעברית. על מנת להנגיש את הידע על עולם תוכן זה לסטודנטים נוספים ולקהל הרחב, כותבות הסטודנטיות בקורס ערך ב'ויקיפדיה' בנושאים רלוונטיים לתחום ולחיהם של אנשים עם מוגבלות בישראל. המודל החברתי, המודל המרכזי בלימודי מוגבלות, מניח כי רוב החסמים שחווים אנשים עם מוגבלות קשורים לאופן בו בנוי המרחב הציבורי, ולא ללקות הרפואית שלהם. התוצר המשמעותי של מודל זה הוא הדרישה להנגשת המרחב כך שיתאים לכל אדם. בהתאם לגישה זו מטלת הסיום של הקורס הינה כתיבת ערך בנושא לימודי מוגבלות ב'ויקיפדיה'. כתיבת הערך על ידי הסטודנטים מאפשרת להם לקחת חלק בתרומה משמעותית לפרויקט קהילתי. במחזור הראשון של הקורס נכתבו כ-20 ערכים. כל המידע על הפרויקט נמצא בדף [הקורס בוויקיפדיה](#). כתיבת הערך מלווה על ידי עורך מטעם ויקיפדיה שמסייע לסטודנטים. פרטים נוספים על המיזם ניתן למצוא בוויקיפדיה תחת הכותרת: [עבודות ויקימיות](#).

ציון היום הבינלאומי לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות: פעילות מיוחדת בשיתוף נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. מדי שנה, ב-3.12, מצוין היום הבינלאומי לזכויות אנשים עם מוגבלות שנקבע על ידי האו"ם. השנה נערכה מטעם נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים פעילות ייחודית בכל רחבי הארץ בשיתוף מאות פעילים מארגונים שונים, מתנועות נוער ומרשויות מקומיות. הסטודנטיות בקורס "לימודי מוגבלות - בין תיאוריה לפרקטיקה" השתתפו בפעילות הסברה ביום זה כחלק ממערך פעילים ארצי. הפעילות התמקדה בהסבר על חינוך וגישה הוגים המחיירו בעלי עסקים קטנים.

במסגרת הפעילות עברו הסטודנטיות בין נותני שירות שונים בקמפוס (קפיטריות, סופרמרקט, מפעיל, מזכירות החוגים וספריות) הסבירו להם על החובה להנגיש את השירות וחילקו חוברות הסברה בנושא שהוכנו על ידי נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. חשוב לציין כי תקנות נגישות השירות אינן מחייבות עדיין את מוסדות ההשכלה הגבוהה, התקנות הייחודיות למוסדות אלו נמצאות בדיון מתמשך בכנסת כבר למעלה מ-3 שנים וטרם הושלמה חקיקתן. לאור זאת, מצאנו לנכון לקיים הסברה זו בקמפוס על מנת להעלות את המודעות לנושא ולאפשר לנותני השירותים לקבל ידע בסיסי בנושא ההנגשה.

שירה גולדברג-סובול, דוקטורנטית בביה"ס, פרסמה את מחקרה שעוסק בנושא: **"תכניות בית ספריות למניעת השמנת יתר בקרב ילדים ומתבגרים: מטה-אנליזה של ניסויים אקראיים"**. המחקר נכתב בהנחייתם של פרופ' יונתן רבינוביץ' ופרופ' רויטל גרוס ז"ל. השמנת יתר היא הבעיה הבריאותית השכיחה ביותר בעולם המערבי, בעיה אשר התפשטה לממדי מגפה עולמית. נערכו ניסיונות רבים למגר את מגפת השמנת ילדים באמצעות תכניות בית ספריות. עם זאת, סקירות שיטתיות של מחקרים עד שנת 2006 הצביעו על העדר עקביות ואף העלו סימני שאלה באשר ליעילות של תכניות אלו. במחקר הנוכחי הוצגה סקירה שיטתית ומטא-אנליזה מעודכנת של מחקרים העוסקים בתכניות בית ספריות למניעת השמנת יתר בקרב ילדים ומתבגרים. בהתבסס על 32 מחקרים (n=52,109), תכניות בית ספריות למניעת השמנת יתר נמצאו יעילות בהפחתת מדד מאסת הגוף בהשוואה לקבוצת ביקורת בה לא נערכה התערבות, בעיקר תכניות שנערכו בקרב ילדים. בשונה ממחקרים קודמים, מטא אנליזה זו מספקת עדות משכנעת כי תכניות בית ספריות למניעת השמנת יתר הינן יעילות. מכאן שיש להשקיע משאבים בתוכניות מסוג זה ולעצבם בהתאם למאפיינים שנמצאו.

כניסוס הארצי ה-18 של העובדים הסוציאליים יצגו את ביה"ס 16 סטודנטים מהתכניות לתואר שני ושלישי והציגו את מחקריהם במושבם השונים. להלן טעימה קטנה מהצגותיהן של שתי סטודנטיות בתכנית הדוקטורט:

גינה פורת-זימן הציגה את מחקרה בנושא: **"נטילת סיכונים בגיל ההתבגרות: תרומתם של חרדת מוות וסגנון התקשורת"** שנכתב בהנחייתה של פרופ' אורית טאובמן – בן-ארי. במהלך גיל ההתבגרות מתרחשים שינויים רבים בכל תחומי החיים הדורשים מאמץ הסתגלותי. כמו כן, קיים עיסוק רב בנושא המוות שכן תהליך ההתנתקות מאובייקטים שהופנמו בילדות, מעלה תכנים של פרידה ומוות, בשלב שבו קיימת הבשלה של המושג המוות על כל מרכיביו. מחקרים מראים כי תקופה זו מאופיינת בשיעור גבוה יותר של נטילת סיכונים בהשוואה לתקופות אחרות בחיים וכי מרבית שיעורי המוות והחולי של מתבגרים קשורים לנטילת סיכונים. מחקר זה הינו בין המעטים שעסק בקשר הראשוני בין חרדת מוות לבין התנהגויות מסוכנות. במחקר השתתפו 171 בני נוער יהודים בגילאים 17-20. הרגרסיה הצביעה כי בנים, ילדים להורים שאינם גרים ביחד, בעלי רמות נמוכות או גבוהות של חרדת מוות, נטלו יותר סיכונים. כמו כן, בקרב בנות, ככל שיש להן פחות חרדת מוות, הן נוטלות יותר סיכונים. הממצאים הצביעו על קשר פרבולי בין חרדת מוות לבין נטילת סיכונים בגיל ההתבגרות, שיש לקחת בחשבון בבואם של אנשי מקצוע במגע עם מתבגרים. המחקר עשוי לסייע במישור הקהילתי-חינוכי בבניית תכניות הסברה ומניעה ובמישור הקליני בטיפול בבני נוער המעורבים בהתנהגויות מסוכנות. עיבוד נאות של נושא המוות בגיל ההתבגרות יכול לסייע בוויסות העוצמות של חרדת המוות ובכך גם עשוי להוריד את השיעורים הגבוהים של נטילת סיכונים בגיל זה.

ורד מי-זהב אורן הציגה את מחקרה בנושא: **"פחד מן המוות במהלך המעבר להורות מנקודת מבט דיאדית"** שנכתב בהנחייתה של פרופ' אורית טאובמן – בן-ארי. תקופת המעבר להורות מאופיינת בשינויים רבים בחיים האישיים והזוגיים ומלווה בחרדות מסוגים שונים. המחקר מתמקד בשינויים האפשריים ברמות הפחד מן המוות במהלך המעבר להורות. ההשערה היתה כי מאחר ואחת הדרכים להתמודדות סימבולית עם אימת המוות הינה באמצעות הולדה והמשכיות, זוגות אחרי לידת ילדם הראשון ידווחו על רמות פחד ממוות נמוכות יותר ברמה המודעת והלא-מודעת בהשוואה לזוגות ללא ילדים. במחקר השתתפו 75 זוגות לפני הורות, במהלך המעבר להורות ואחרי המעבר להורות. נבחנו סגנון ההתקשורת, הפחד ממוות בשתי רמות מודעות והיתה התייחסות להשפעות הדיאדיות של מדדי ההתקשורת של בני הזוג. בהתאם להשערה, נמצא כי זוגות ללא ילדים עוסקים במוות ברמה הלא מודעת יותר מאשר זוגות עם ילדים; ככל שההתקשורת חרדה יותר, כך הפחד ממוות בשתי רמות המודעות גבוה יותר; ככל שההתקשורת נמנעת יותר, כך הפחד ממוות ברמה הלא מודעת גבוה יותר. בנוסף, התברר במחקר כי סגנון ההתקשורת של בן הזוג תרם לפחד ממוות של האדם. ממצאי המחקר מוסיפים נדבך משמעותי לידע לגבי הפחד מן המוות בתקופת המעבר להורות, ומתקפים את משמעות הנצחיות הסימבולית באמצעות הבאת ילדים לעולם, כמנגנון הגנה מפני המוות.

ד"ר הילית אראד-ברזנסקי

עובדת סוציאלית קלינית,

פסיכותרפיסטית,

פסיכואנליטיקאית ומדריכה

בכירה.

נשואה לאורי ואם לשלושה בנים.

חברת סגל ביה"ס לעבודה

סוציאלית משנת 2004.

יעל נמצאת באנליזה אצלי כארבע שנים. היא הגיעה מפורקת לאנליזה ואמרה ש"זה הסיכוי האחרון שלה ושאם זה לא יצליח, כבר תוותר על האפשרות שמשוה טוב יכול לקרות לה". היא היתה אז חרדה וסוערת מאוד, התקשתה להחזיק מקום עבודה באופן רציף, השתמשה בסמים על בסיס יומיומי והיתה נשואה לגבר אלים שהתעלל בה.

לפני שבוע, נפגשנו יעל ואני, לאחר שנאלצנו לבטל ארבעה מפגשים רצופים בשל מחלת השפעת, בה חלה בנה הקטן של יעל.

יעל נעמדה ליד הספה, התעטפה בשמיכת האנליזה כאילו היתה טלית ואמרה: "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". יעל התכוונה בכך, כמובן, לשמחה הגדולה על כך שבנה החלים ולהקלה העצומה שבחזרה לשיגרה, המוכרת לכל הורה כשילדו חולה. אולם, בעיניי, יעל גם אמרה בכך משוה בנוגע לטיפול ולמקומו הכמעט מקודש בחייה, להתמסרות הנדרשת הן מצד המטפל והן מצד המטופל לתהליך הזה, התמסרות נפשית עמוקה לצד אמונה גדולה "בכל נפשינו ובכל מאודינו" בתהליך הטיפולי (Eigen, 1993).

יעל עשתה את כל זה בצורה משחקית, זה נמשך שניות מועטות שבסופן היא צחקה צחוק משוחרר ואני צחקתי יחד איתה. צחקתי והתרגשתי. התרגשתי מהדרך הארוכה כל כך שהיא עשתה באנליזה והתרגשתי מהדרך שעשיתי איתה ולצידה.

כאישה, כרעיה וכאם לשלושה בנים אהובים וכן, כמי שעברה דרך ארוכה, מפותלת, מייסרת ומרגשת של לימודים במהלך שנים כה רבות, גם אני יודעת לספר דבר או שניים על התמסרות.

אני מרגישה שהוראת מקצוע העבודה הסוציאלית במקביל לעבודתי הקלינית, דורשת התמסרות רבה, גם כן. לצד רגעים של קושי ותסכול שמלווים את עבודת ההוראה, אני מרגישה זכות גדולה לסייע בהתפתחותו של הדור הבא של העובדים הסוציאליים. אני שואפת לכך שבתהליך ההכשרה תבוא לידי ביטוי, כל העת, החשיבה הפסיכו-דינמית כבסיס לקשר הטיפולי באשר הוא.

הכתיבה שמלווה את עבודתי חשובה לי מאוד ויש בי תשוקה רבה כלפיה. את עבודת התזה ואת עבודת הדוקטורט כתבתי, במסלול המשולב, על תפקיד סגנון ההתקשרות של בוגרים ממשפחות גירושין ובני זוגם בהסתגלות האישית והזוגית בבגרותם, בהנחיית פרופ' ריקי פינצי דותן ופרופ' יונתן רבינוביץ. מאז סיום הדוקטורט, אני מתמקדת בכתיבה קלינית על תהליכים המתרחשים בחדר הטיפול או בתהליך ההדרכה: כיצד נוצרים סודות בטיפול, משולשים בהדרכה בתהליך הכשרה, קריסות במרחב הפוטנציאלי במהלך שעה טיפולית ומחשבות על שיקומן, פסיכואנליזה ומוסיקה, סיומי שעות ועוד. לאחרונה, אני עוסקת בכתיבה על טראומה ועל עדות ובוחנת את התהוות העד הפנימי בתהליך טיפול בקרב נשים שעברו פגיעה מינית.

אני מקווה שהדרך שאני צועדת בה תמשיך ותיקח אותי למחוזות מרתקים ויצירתיים רבים נוספים.

*Eigen, M. (1993). The area of faith in Winnicott, Lacan and Bion. In *The Electrified Tightrope*. NJ: Jason Aronson.

ברכות לד"ר הילית אראל-ברודסקי על סיום הכשרתה כפסיכואנליטיקאית במכון הפסיכואנליטי

בתאריך 2.2.15 ציינו את פרישתה של פרופ' ורדה סוסקולני מביה"ס באירוע שכותרתו היתה:

"העיקר הבריאות! פרקטיקה ומחקר בבריאות ועבודה סוציאלית"

באירוע המרגש השתתפו למעלה מ-70 קולגות של פרופ' סוסקולני, מונחים וחברי סגל ביה"ס. כיבדו את האירוע בדבריהם: ד"ר ליאורה פינדלר שהנחתה את הערב, עו"ס ריטה אברמוב, פרופ' גייל אוסלנדר, ד"ר הילית אראל-ברודסקי, ד"ר ליזה אברבנאל כנעני, עו"ס ישי קום, פרופ' רחל דקל, עו"ס צפרא דוויק ופרופ' סוסקולני. הדוברים סיפרו על העבודה המשותפת עם ורדה לאורך השנים ועל המחקרים הרבים שערכה בתחום הבריאות ושהובילו בין היתר לשינויים משמעותיים בנהלים, כגון החלטה על כך שהודעה על מחלה קשה תעשה רק בליווי עובד סוציאלי. אחד הקולגות שעבד עם פרופ' סוסקולני בוועדת אלאוף למלחמה בעוני, תיאר את ורדה כמגדלור שלאורו צועדים שאר העובדים הסוציאליים בתחום הבריאות. תכנית האירוע

היחידה ללימודי המשך פתחה את שנת הלימודים תשע"ה בהיקף נרחב של לומדים, גדול מהשנה הקודמת, וזאת חרף החשש מירידה בפעילות בשל מבצע 'צוק איתן' שהתקיים בשיאה של תקופת ההרשמה.

נפתחה **תכנית לימודים חדשה**, דו-שנתית, **להכשרה בטיפול מיני עם אנשים עם נכויות, לקויות וחולי כרוני**. אתר התכנית

בנובמבר התקיים **טקס חלוקת תעודות** לבוגרי **הכשרת מתורגמנים משפת סימנים ישראלית (שס"י) לעברית ומעברית לשס"י**. בטקס השתתף נציג האגף לשירותי רווחה ושיקום במשרד הרווחה והשירותים החברתיים. מרצה אורח בטקס היה מר אודי סגל, הפרשן המדיני של חדשות 2. הרצאתו על "תפקיד התקשורת בחברה הישראלית" כללה התייחסות מרתקת לקשר שבין העבודה העיתונאית לתקשורת באמצעות שפת הסימנים. צפיה בתמונות מהטקס

יום עיון בנושא See Far CBT בקליניקה ממוקדת: היבטים עדכניים בהתפתחות המודל, התקיים ב-3.2.15. יום עיון זה נועד לסטודנטים הלומדים **בתכנית לפסיכותרפיה ממוקדת קצרת מועד**, לבוגרי התכנית ולאנשי מקצוע בתחום. תכנית יום העיון

סדנה בנושא: שימוש בכתיבה ככלי טיפולי" משחקי שפה, הכלה והקשבה בין השורות, בהנחייתה של ד"ר מילי אפשטיין ינאי התקיימה ב-9.2.15. פרטים מלאים על הסדנה

סדנה בנושא: הסוד כרוח רפאים: על גלגוליה של טראומת השואה אל הדור הבא, בהנחייתה של גב' אורנה דויטש תתקיים ב-24.2.15. פרטים מלאים על הסדנה

סדרת סדנאות מבית היוצר של **תכנית הפסיכותרפיה בגישה האנליטית של יונג**, שכותרתה: "קונצרט לנפש" החלה ב-16.2.15. נושאי הסדרה: ארכיטיפים וטארות; "הצל" בשילוב אומנויות; המרפא הפצוע והילד הנטוש; גוף ונפש בגישה יונגיאנית. עיון בתכנית הסדרה. בנוסף, התכנית תארח מרצים מחו"ל: Steve Zimmelman, אנליסט יונגיאני, פרופ' חבר קליני במחלקה לפסיכיאטריה באוניברסיטת קליפורניה, סן פרנסיסקו; ואת Patricia Llosa, אנליסטית יונגיאנית, ניו יורק, בעלת רקע בארכיאולוגיה, בהיסטוריה של האמנות ובאמנות ויזואלית.

שירות הייעוץ לקשיש במוסד לביטוח לאומי יקיים השנה מחזור לימודים נוסף, מיד בתום המחזור הראשון שיסתיים בחודש אפריל, **להכשרת מתנדבים בגיל השלישי לעבודה עם קשישים בקהילה**.

ב-22 לפברואר תפתח **מכינה לתרגום שפת סימנים ישראלית**. הלומדים במכינה שיגיעו לרמה הנדרשת ויעברו את מבחן המיון משיכו ללימודים בתכנית הדו-שנתית לתרגום שפת סימנים ישראלית. פרטים מלאים באתר הקורס

בימים אלו נערכת היחידה להרשמה לקראת שנת הלימודים תשע"ו.

פרטים מלאים על התכניות השונות ניתן למצוא באתר היחידה ללימודי המשך

איחולים וברכות

ברכות ואיחולים לפרופ' רחל דקל לקבלת דרגת פרופ' מן המניין
ברכות ואיחולים לד"ר רחלי ליפשיץ-אלכאוי לקבלת דרגת מרצה בכיר נלווה (מומחה)
ברכות ואיחולים לד"ר עדי ברק לקבלת דרגת מרצה
ברכות ואיחולים לד"ר שירי שנאן-אלטמן לקבלת דרגת מרצה
מזל טוב לד"ר עפרה ארן להולדת הנכד והנכדה
מזל טוב לד"ר מרב יצחק הלוי להולדת הבן
מזל טוב לפרופ' משה הלוי ספירו להולדת הנכד
מזל טוב לד"ר חיה שוורץ להולדת הנכד

ימי וערכי מגמה ייחודיים

24.12.14: מגמת שיקום ובריאות לתואר שני בראשותה של ד"ר ליאורה פינדלר קיימה יום עיון בנושא: "מחויבות המדינה כלפי משפחות לילדים עם נכויות: המציאות ומבט לעתיד" במסגרתו הושק ספרו החדש של פרופ' אריק רימרמן: Family Policy and Disability. במפגש התארחו פרופ' רימרמן ששוחח עם הסטודנטים בנושא: "מדיניות בינלאומית השוואתית כלפי משפחות לילדים עם מוגבלות" וכן ד"ר עמיחי ברזנר, עו"ס מיכל האס וגב' דנה דימנט שדיברה על נקודת מבטה של אם. תכנית המפגש

20.1.15: המגמה הטיפולית לתואר שני בראשותה של ד"ר טובה ידידיה קיימה ערב בסדרת "טרקליני". במסגרת הערב התקיימה הרצאתה של ד"ר הילית אראל-ברודסקי בנושא: "כולי אוזן: מחשבות על פסיכואנליזה, reverie ומוסיקה". תכנית המפגש

ימי עיון וסדנאות לסטודנטים

ימי עיון לסטודנטים לתואר ראשון בשנה ג'

30.11.14: "בשש אחרי המלחמה" – בארגונה של ד"ר מרים צבעוני. יום העיון עסק בטיפול בטראומה והשתתפו בו חברי סגל ודוקטורנטים: פרופ' רחל דקל, רב סרן יואב לוינשטיין, ד"ר עפרה ארן, עו"ס יעל שובל-צוקרמן, עו"ס אוהד גילבר ועו"ס אריאל עזרא. במסגרת יום העיון התנסו הסטודנטים בהתערבות קבוצתית אחרי אירוע טראומטי. תכנית יום העיון

18.1.15: "עבודה סוציאלית מודעת לעוני" – בארגונה של ד"ר מרים צבעוני. מדוח העוני שפורסם לאחרונה נמצא כי 432,600 משפחות, 1,650,000 נפשות ו-757,000 ילדים מצויים מתחת לקו העוני. יום העיון עסק בשאלות כיצד ניתן לצמצם את שעורי העוני? וכיצד ניתן להתמודד עם הבעיה מנקודת מבט של הפרט, של הקהילה ושל המדינה? בעיה מקיפה זו מחיבת התמודדות הוליסטית מתואמת ומקיפה. ברמה פרטנית-משפחתית בנוסף לסיוע הכלכלי בתקציבים, מקורות הכנסה ודיור ברי השגה, יש לפעול לחיזוק הדימוי העצמי של העני ולהקנות לו כישורים ומיומנויות כדי לקדם את המוביליות החברתית שלו. ברמה הקהילתית יש לעבוד עם קבוצות אזרחים, להעצים ולהכשירם כקבוצות לעזרה עצמית לקידום השינוי החברתי המבוקש. ברמה המדינית יש לפעול להבאת שינוי בחקיקה לטובת הדאגה החברתית והסולידריות ההדדית. הסטודנטים ביקשו במהלך יום העיון להוסיף ידע ולרכוש כלים להשגת השינוי ברמה מדינית באופן פרקטי. ליום עיון זה תרמו חברי סגל בית הספר: פרופ' מנחם מוניקנדם, פרופ' ורדה סוסקולני וד"ר דרורית לוי, ומרצים אורחים: דוקטורנטית מאוניברסיטת בן-גוריון, מפקחת ארצית ממשרד הרווחה והשירותים החברתיים ומנהלי תכניות רווחה בקהילה כמו עמותת ידיד ומוגנות קהילתית. תכנון יום העיון נעשה בשילוב עם נציגות הסטודנטים: סיון רז ומיטל להמן-זרובניק. תכנית יום העיון

4.1.15, 30.11.14, 23.11.14: ימי עיון והעשרה לסטודנטיות ולסטודנטים בשנה ג' במכללה החרדית בירושלים שעסקו בנושאים מגוונים, כגון: אלימות במשפחה; גורמי סיכון וטיפול; תהליך החלמה ושיקום בבריאות הנפש; טיפול בחולים דמנטיים; חשיפה לתחום בריאות הנפש; טיפול קוגניטיבי-התנהגותי בעבודה עם נוער בסיכון והתערבות משפחתית וסמכות הורית בטיפול במתבגרים – ימי העיון בארגון של ד"ר סתיו כוכבא וד"ר אחינעם ארנפרוינד-הגר. שילבו הרצאות וסדנאות עם מדריכים בהכשרה המקצועית.

ימי עיון לסטודנטים לתואר ראשון בשנה א' בארגונה של עו"ס תרצה פרי ובהשתתפות מרצים אורחים וחברי סגל ביה"ס

4.11.14: "עבודה סוציאלית: מקצוע עם שליחות" תכנית יום העיון

18.11.14: "בעיות חברתיות – האתגרים של העבודה הסוציאלית" תכנית יום העיון

9.12.14: "אתיקה וערכים בעבודה סוציאלית" תכנית יום העיון

30.12.14: "רגישות תרבותית: העו"ס כמגשר בין תרבויות" תכנית יום העיון

13.1.15: "רגישות ונגישות: עבודה סוציאלית למען אנשים עם צרכים מיוחדים" תכנית יום העיון

27.1.15: "הקשר המקצועי: המטפל, המטופל ומה שביניהם" תכנית יום העיון

11.2.15: "טיפול קוגניטיבי התנהגותי בפוסט טראומה" – סדנה לסטודנטיות בתכנית המ"א במכללה החרדית בירושלים בהנחיית של ד"ר שרה פרידמן.

כנסים, ימי עיון וסדנאות

22.10.14: כנס מדריכים לפתיחת שנה"ל תשע"ה: "סמכות, הדרכה ומה שביניהן" בארגונה ובהנחייתה של ד"ר איילת מקרוס ובהשתתפות המקשרות: עו"ס ליאת רייס, עו"ס גלי סירקין, עו"ס דניאל קסלר, עו"ס יעל בילו פרי נוי ועו"ס ליאת בוקאי. תכנית יום העיון

10.11.14: "השכלה וילדים, בני נוער וצעירים ממסגרות חוץ-ביתיות" יום העיון השיק את תכנית הדגל של אוניברסיטת בר-אילן בנושא "ילדים, בני נוער וצעירים מחוץ לבית הוריהם" המבקשת ליצור סביבה ידידותית ומעודדת השכלה גבוהה עבור ילדי המסגרות החוץ-ביתיות ובוגריהן. בית הספר לעבודה סוציאלית, בהנהגתה של פרופ' רחל דקל ראשת בית הספר ובניהול האקדמי של פרופ' רמי בנבנישתי, מוביל את הפרויקט בשיתוף פעולה עם כל חלקי האוניברסיטה ועם משרדי הממשלה, עמותות והציבור הרחב המבקש להירתם למענם של ילדים ובני נוער במצבי סיכון ומצוקה. ביום העיון השתתף נשיא האוניברסיטה הרב פרופ' דניאל הרשקוביץ הפורש חסותו על הפרויקט כולו. תכנית יום העיון

27.1.15: "מהשדה למחקר ובחזרה: מה למדנו ממחקר המעקב במקלטים בישראל" בדצמבר 2009 חברו יחד פרופ' חיה יצחקי, פרופ' רחל דקל וד"ר ענת בן פורת למשרד הרווחה ומשרד הקליטה למחקר משותף העוקב אחר מצבן נשים נפגעות אלימות השהות במקלטים בארץ. המחקר נערך בשיתוף פעולה מלא עם צוותי המקלטים, עם משרד הרווחה והשירותים החברתיים ועם משרד העלייה והקליטה שתקצבו את המחקר. מטרת המחקר הייתה לעקוב אחר מצבן של נשים הפונות למסגרת המקלט לאורך תהליך שהייתן במסגרת בשתי נקודות זמן: בכניסה למקלט וביציאה מהמקלט. המחקר ביקש לבדוק את מאפייני הנשים בכניסה למקלט במשתני רקע, מאפייני האלימות, משאבים אישיים וסביבתיים, מצוקה נפשית וציפיות מהמקלט. כמו כן המחקר בדק את השינויים שחלו במשאבים, במצוקה הנפשית עם תום השהות במקלט ואת תרומת המקלט לנשים וילדיהן מנקודת מבטן. 506 נשים השתתפו במחקר מתוכם 149 יהודיות ותיקות, 154 נשים מהמגזר הערבי, 125 יוצאות חבר העמים ו-78 יוצאות אתיופיה. מממצאי המחקר בולט העדר משאבים קונקרטיים וכלכליים בקרב שיעור גבוה מבין הנשים, וכן ניכר כי חלו שינויים לאורך שהותם במקלט בתחושת השליטה והדיכאון. לצד זה נמצא שינוי מובהק במצוקה הפוסט טראומטית בקרב הנשים הוותיקות בלבד ולא נמצא שינוי ברמת התמיכה החברתית בקרב נשים ערביות. לגבי תרומת המקלט שיעור גבוה מהנשים דווח על תרומתו הגדולה של המקלט להן ולילדיהן לצד הקשיים שחוו שמהלך שהייתן במסגרת.

עם סיום המחקר נערך יום עיון בו חזרו החוקרות עם ממצאי המחקר לשדה. ביום העיון נכחו כל צוותי המקלטים, המפקחות והדרג הבכיר ממשרד הרווחה והשירותים החברתיים האחראי על תחום אלימות. במהלך היום עלו סוגיות משמעותיות אותן הציף המחקר הנוגעות לפרקטיקה, סוגיות אלה נדונו במהלך היום והתקווה היא שיהיה לכך הד גם בהמשך בעיצוב מדיניות עבודתם של המקלטים. תכנית יום העיון

16.2.15: "כנס בר-אילן להתנדבות: ההתנדבות באחריות מי?" הכנס עסק השנה בסוגיית האחריות לקידום ההתנדבות והובלתה בחברה הישראלית. יו"ר הכנס: ד"ר אהרון יורק. במסגרת הכנס התקיימה הרצאתה של פרופ' ליאת קוליק על ממצאי מחקר על התנדבות ומתנדבים בשעת חירום במהלך מבצע "צוק איתן". ד"ר דרורית לוי שהיתה חברה בוועדת הכנס, הנחתה מושב שעסק במחקרים חדשים בתחום ההתנדבות. בכנס השתתפו למעלה מ-400 משתתפים. לתכנית הכנס

מפגשי קולוקויום מחלקתי

16.12.14: הרצאתה של פרופ' ריקי סויה, מומחית בתחום מחקר הפרקטיקה של העבודה הסוציאלית, ביה"ס לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת תל-אביב, בנושא: "מחקר והטמעה של ידע מחקרי בפרקטיקה של עבודה סוציאלית: האם יכולים להתקיים ללא שותפות של עובדים סוציאליים והארגונים בהם הם עובדים?".

20.1.15: הרצאתו של ד"ר עדי ברק, בנושא: "מעריכים את עבודתנו אך לא אותנו: עמדות עובדים לגבי הטמעת תכניות התערבות מבוססות ראיות".